

Periodisme Cultural

Codi: 103091
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2501933 Periodisme	OT	3
2501933 Periodisme	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: David Vidal Castell

Correu electrònic: david.vidal@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Per cursar l'assignatura cal conèixer i distingir els grans gèneres de l'escriptura periodística. Cal així mateix tenir nocions del moment de transformació del periodisme, a causa de la migració de suports i de l'embat tecnològic 2.0.

L'estudiant ha d'estar vivament interessat en el coneixement dels principals corrents culturals en les diverses arts contemporànies, i en la forma com el periodisme s'hi ha relacionat.

Objectius

- Provocar la curiositat en l'estudiant sobre les formes com el periodisme s'ha vinculat al sorgiment i l'expansió dels corrents culturals que han provocat transformacions en les formes de veure i entendre el món dins de les societats occidentals contemporànies.
- Proposar una definició plausible dels termes 'periodisme' i 'cultura' - i 'periodista cultural'- que acotin l'àmbit d'interès de l'assignatura i amb els quals l'estudiant s'hi relacioni de forma enriquidora però alhora planera i directa.
- Capacitar l'estudiant per adquirir i desenvolupar els fonaments teòrics, les tècniques i les habilitats que el converteixin en un comunicador cultural.
- Dotar l'estudiant de coneixements i de capacitat crítica sobre els principals corrents creatius de la contemporaneïtat.
- Descriure i analitzar el lloc que ocupa la comunicació especialitzada en cultura dins de l'ecosistema mediàtic i observar les transformacions que desenvolupa a ran de l'aparició dels nous suports i de les noves eines informatives i comunicatives.
- Dominar les convencions dels principals gèneres del periodisme cultural: crònica, entrevista, reportatge, quadre de costums, crítica.

- Conèixer les principals ofertes del periodisme cultural contemporani en els seus diversos suports, i dominar així mateix la tradició més rellevant d'aquesta mena de periodisme especialitzat.
- Preparar l'estudiant per avaluar críticament les diferents manifestacions artístiques i culturals.

Competències

Periodisme

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Conèixer i aplicar els fonaments teòrics i pràctics de l'escriptura i la narrativa periodístiques i les seves aplicacions en els diferents gèneres, mitjans i suports.
- Demostrar l'esperit crític i autocrític.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Identificar les tradicions periodístiques contemporànies catalana, espanyola i internacional i les seves modalitats d'expressió específiques, així com la seva evolució històrica i les teories i conceptes que les estudien.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.
- Usar una tercera llengua com a forma de treball i expressió professional en els mitjans de comunicació.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
4. Comparar les diferents tradicions en el tractament de la informació especialitzada.
5. Comunicar en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació la narració periodística especialitzada en informació de fets diversos i vida quotidiana.
6. Comunicar en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació la narració periodística especialitzada en informació i crítica cultural.

7. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
8. Conceptualitzar les teories i les tècniques del periodisme especialitzat.
9. Demostrar un coneixement pràctic del periodisme especialitzat
10. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
11. Distingir les teories de l'escriptura i la narrativa periodístiques per aplicar-les a les diferents especialitats temàtiques informatives.
12. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
13. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
14. Incorporar els principis de la deontologia professional en l'elaboració de narració periodística especialitzada en informació de fets diversos i vida quotidiana.
15. Incorporar els principis de la deontologia professional en l'elaboració de narració periodística especialitzada en informació i crítica cultural.
16. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
17. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
18. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
19. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
20. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
21. Saber construir textos en una tercera llengua que s'adeqüin a les estructures del llenguatge periodístic i aplicar-les a les diferents especialitats temàtiques informatives.
22. Utilitzar els recursos de comunicació interactiva per processar, elaborar i transmetre informació en l'elaboració d'informació de caràcter especialitzat.
23. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
24. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
25. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

1. De la transformació del paradigma periodístic a una cultura afterpop.

La complexitat del coneixement periodístic: una crisi de paradigma. El periodisme com una forma de coneixement del món. La crisi de la postmodernitat i de la modernitat líquida: l'absència de la paraula. Els conceptes febles dels termes cultura, literatura o art. El periodisme cultural en el context del discurs de la premsa en crisi: superficialitat, espectacularitat, entreteniment, emocionalitat. L'allau infoxicat. Models de periodisme de qualitat de referència. Models de periodisme cultural en diversos suports.

2. L'escriptura periodística i la informació cultural.

Els gèneres del discurs: una perspectiva contemporània i no normativa: d'Aristòtil a Bakhtin. Els gèneres del periodisme cultural: la crònica, l'entrevista, el reportatge, el quadre de costums, la crítica. La crítica com a gènere específic del periodisme cultural: models, recorreguts, exemples. Altres models dels principals gèneres del periodisme cultural en diversos suports.

3. La cultura contemporània i el periodisme cultural.

Introducció a la cultura contemporània i a l'art pop. Dos moments de transformació: a) *El món d'ahir*: el tombant de segle a l'Europa central: Zweig, Hofmannsthal, Kafka, Canetti, Roth; b) La revolució cultural dels 50 i 60, i el sorgiment de la generació beat, del moviment hippie, el black power, la nova cultura de la música.

El paper del periodisme en tots dos moments: el naixement de nous mitjans i nous públics (com Rolling Stone) i de nous corrents (New Journalism) que transformaran el concepte de cultura i periodisme -però també d' ésser *humà*- a Occident. L'onada digital com a tercer gran moment de transformació: oportunitats i reptes.

Dins de cada apartat, i de forma transversal, el contingut de l'assignatura serà sensible als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminari	15	0,6	4
Sessions pràctica laboratori	22,5	0,9	9, 11, 6, 22
sessions d'aula	15	0,6	4, 11, 15, 6, 22
Tipus: Supervisades			
Avaluació	7,5	0,3	4, 9, 11, 15, 6, 22
Tutories	7,5	0,3	4, 9, 11, 15
Tipus: Autònomes			
Lectura i estudi	82,5	3,3	4

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura. En cas de canvi de modalitat docent per raons sanitàries, el professorat informarà dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Pensant en la seva presencialitat, el curs es desenvoluparà en sessions d'una hora de teoria i de dues de pràctica el mateix dia de la setmana i un cop per setmana. A la teoria es desenvoluparà el temari amb l'ajut de material de suport que il·lustrarà i permetrà introduir elements de debat: pel·lícules, exemples de periodisme cultural o de produccions emblemàtiques dels principals corrents creatius. L'apartat teòric es completarà amb lectures obligatòries i sessions de comentari en seminari. Els debats oferiran la possibilitat de fer treballs voluntaris de comentari de les lectures.

Els alumnes participaran d'exposicions d'art, concerts, espectacles teatrals o de dansa, ja sigui amb el grup o individualment, per tal de poder treballar amb aquest material al llarg del semestre.

Per superar la part teòrica de l'assignatura caldrà seguir regularment les tutories del professor en hores de despatx, que orientarà sobre l'elaboració de dos assajos que donaran la nota final.

TEORIA: NO HI HAURÀ SESSIONS EN QUÈ ES DUGUIN A TERME AVALUACIONS PUNTUABLES, PERÒ SÍ SESSIONS EN LES QUE S'HAURAN D'ENTREGAR ELS DOS ASSAJOS DE TEORIA PUNTUABLES.

Ambdós seran explicats dins del context del desenvolupament teòric de l'assignatura; el primer, referent a la primera part de la teoria del curs, es lliurarà al voltant de la sessió 14 de teoria. El segon assaig es lliurarà en la darrera sessió de teoria del curs. Tots dos valen un 40% de la nota final de teoria. Un 20% de la nota restant s'aconsegueix amb participació en el treball d'aula.

La nota final de teoria s'obté amb la suma dels dos assajos més la npta de treball d'aula (40+40+20); si se suspèn però és superior a 3,5 es pot dur a terme una tutoria de devolució on s'encarregarà un nou treball de recuperació. S'han d'haver lliurat ambdós treballs per poder optar a una recuperació.

PRÀCTICA.

Les hores de pràctiques s'invertiran a desenvolupar coneixements aplicats amb l'ajut dels professors. Això donarà lloc a pràctiques de tipus instrumental o propedèutiques i a les pràctiques finals de cada bloc -puntuables. Les pràctiques puntuables seran SIS, però també el correcte i constant seguiment del curs, així com la feina de progressió en els treballs instrumentals, seran tinguts en compte. Les pràctiques seran dels gèneres propis del Periodisme Cultural: crònica, entrevista i crítica.

CALENDARI DE LLIURAMENTS (APROXIMAT)

4A SESSIÓ. LLIURAMENT DE LA PRIMERA CRÒNICA (20%)

7A SESSIÓ: LLIURAMENT DE LA SEGONA CRÒNICA (20%)

10 SESSIÓ. LLIURAMENT DE L'ENTREVISTA-ENCONTRE (20%)

14A SESSIÓ: LLIURAMENT DE LA PRIMERA CRÍTICA (TEATRE) (20%)

17A SESSIÓ: LLIURAMENT DE LA SEGONA CRÍTICA (LLIBRE) (20%)

DARRERA SESSIÓ: EXPOSICIÓ SOBRE PROJECTE INNOVADOR

L'avaluació es farà per avaluació contínua; en cas que la nota final que posa cada responsable de grup de pràctiques estigui suspesa (però per sobre de 3,5, i sempre que s'hagin entregat les sis pràctiques requerides) s'ha de poder dur a terme una feina de recuperació, en els terminis previstos i viables, que consistirà típicament en la repetició d'aquella pràctica o pràctiques d'escriptura suspeses o no fetes.

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà fer una única prova de síntesi que consistirà en completar almenys 2 dels 3 gèneres treballats en la part pràctica en un examen pràctic i en un examen de teoria. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi: 70% exercicis pràctics i 30% els teòrics.

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat,...) es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració tutoritzada de dos assaigs teòrics d'anàlisi crítica i treball d'aula	30%	0	0	4, 8, 19, 20, 18, 22
Esctura de dos gèneres informatius (crònica i entrevista)	40%	0	0	4, 8, 9, 11, 6, 5, 19, 20, 18, 17, 22

Escriptura de dues crítiques	20%	0	0	2, 7, 4, 8, 23, 1, 10, 9, 11, 12, 13, 15, 14, 21, 16, 6, 5, 3, 19, 20, 18, 17, 22, 25, 24
Participació en debats i seminaris (treballs parcials voluntaris)	10%	0	0	2, 7, 4, 8, 23, 1, 10, 9, 11, 12, 13, 15, 14, 21, 16, 6, 5, 3, 19, 20, 18, 17, 22, 25, 24

La part teòrica de l'assignatura valdrà un 30% de la nota i la part pràctica un 70%, per bé que caldrà superar ambdues per poder optar a aprovar l'assignatura.

El sistema d'avaluació serà continu i valorarà els progressos de l'alumne, prioritzant el nivell final assolit i la progressió per damunt de la mitjana de les qualificacions obtingudes a les pràctiques.

La reavaluació es farà a partir de les pràctiques que hagin quedat suspeses, fins a un màxim de dues repeticions. Pel que fa a la part teòrica, la natura tutoritzada del treball fa que de facto la reavaluació es dugui a terme en el *work in progress*. En cas de no superar el treball, els alumnes es poden acollir a la prova teòrica de nivell.

REEVALUACIÓ TEORIA

Si el resultat dels dos assajos encarregats no aprova però supera els 3,5 punts, el professorat de teoria durà a terme un devolució tutoritzada amb l'estudiant i li encarregarà un nou treball de recuperació que ha de ser assumible en el termini disponible de temps.

REEVALUACIÓ PRÀCTICA

Si la nota final de pràctica, que s'obté, com ha estat explicat, per avaluació contínua, es suspès, però superior a 3,5, el professorat disposarà uns treballs d'escriptura que serveixin com a recuperació dins dels terminis que el calendari marca com a període de reevaluació, al mes de juny. Aquests treballs seran, típicament, la repetició de les pràctiques o la pràctica que s'ha suspès.

No avaluable

L'alumnat serà no avaluable si no entrega: els dos treballs parcials de teoria i un 75% de les pràctiques escrites.

El marc general de l'avaluació i la re-avaluació d'aquesta assignatura segueix les instruccions ad hoc aprovades per la Junta de Facultat de 05/05/2016, entre les quals, les següents:

1. Les assignatures de grau de la Facultat han de planificar sistemes de recuperació (activitats de reavaluació) d'acord amb la normativa acadèmica de la UAB (article 112.2) i amb el document aprovat a la Junta de Facultat de Ciències de la Comunicació de l'1 de juny de 2012 *sobre programació d'activitats de reavaluació a les assignatures dels estudis de grau*.
2. Els alumnes que hagin participat de l'avaluació continuada i suspenguin la teoria podran recuperar-la sempre que hagin obtingut una nota mínima de 3 punts -tot i que un professor pot determinar una nota inferior-, i hagin realitzat la revisió ordinària. Cada equip docent determinarà, segons l'especificitat de l'assignatura, si hi ha altres proves recuperables. Si es dóna aquest cas, decidirà les condicions que cada estudiant haurà d'assolir per presentar-se a la recuperació i la nota màxima a la que pot optar, que han de constar a la guia docent.
3. La nota obtinguda en la recuperació de la teoria serà la nota definitiva d'aquesta part. El resultat d'aquesta activitat no ha de representar la qualificació final.
4. El sistema de barems i condicions per accedir a la recuperació ha de ser aplicat de la mateixa manera en tots els grups d'una mateixa assignatura.

5. La recuperació tindrà lloc dins del període que estableix el calendari acadèmic de la Facultat.

6. Aquestes instruccions no impedeixen que els professors puguin establir sistemes per apujar notar dels estudiants aprovats.

Aquesta assignatura ofereix la possibilitat d'avaluació única. Les condicions per ser avaluats i avaluades amb aquesta modalitat s'explicaran el primer dia de classe.

Aquesta assignatura ofereix la possibilitat d'avaluació única. Les condicions per ser avaluats i avaluades amb aquesta modalitat s'explicaran el primer dia de classe.

Bibliografia

Aleksiévix, Svetlana (2015) *Temps de segona mà*. Barcelona: Raig verd.

Aleksiévix, Svetlana (2016) *La pregària de Txernòbyl*. Barcelona. Raig Verd.

Azua, Fèlix. (2002) *Diccionario de las Artes*. Barcelona: Anagrama.

Bajtín, Mikhaïl M. (1985) *Estética de la creación verbal*. México: Siglo XXI.

Bloom, Harold. (1997) *El canon occidental*. Barcelona: Anagrama.

Bly, Nellie (2018) *La vuelta al mundo en 72 días y otros escritos*.

Calabrese, Omar. (1989) *La era neobarroca*. Madrid: Cátedra, 1989.

Casals, Josep. (2003) *Afinidades vienesas*. Barcelona: Anagrama.

Chillón, Albert. (1999) *Literatura y periodismo*. Bellaterra (Cerdanyola del Vallès): Aldea Global.

Duch, Lluís. (1995) *Mite i cultura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Gayà, Catalina (2017) *El mar es tu espejo*. Madrid: Libros del K.O.

Guerrero, Leila (2009) *Frutos extraños*. Madrid. Alfaguara.

Hofmannsthal, Hugo. (1980) "Una carta", dins d'*Els Marges*, 20, pp. 90-98.

Kamiya, Gary. (2009): "La muerte de las noticias". En Espada, A. y Hernández Busto, E. (eds.): *El fin de los periódicos*. Barcelona: Duomo, pp 101-110.

Lyon, David. (1996) *Postmodernidad*. Barcelona: Alianza editorial.

Lyotard, Jean François. (1987) *La postmodernidad*. Barcelona: Gedisa.

Pisan, F. y Piotet, D. (2008): *La alquimia de las multitudes: cómo la web está cambiando el mundo*. Madrid: Paidós.

Polo, Irene (2003) *La fascinació del periodisme*. Barcelona: Quaderns Crema.

Ramonet, Ignacio. (1998) *La tiranía de la comunicación*. Barcelona: Debate.

Ramonet, Ignacio. (2011) *La explosión del periodismo*. Madrid: Clave intelectual.

Rorty, Richard.; Apel, Karl-Otto.; Putnam, Hillary (2001). *Cultura y modernidad: perspectivas filosóficas de Oriente y Occidente*. Madrid: Kairós.

Starr, Paul (2009): "Adiós a la era de los periódicos". En Espada, A. y Hernández Busto, E. (eds.): *El fin de los periódicos*. Barcelona: Duomo, pp 111-141.

Steiner, George. (1980) *Después de Babel*. Madrid: FCE.

Lenguaje y silencio. Barcelona: Gedisa.

Russell, Bertrand. (2005) *Història de la filosofia*. Madrid: Espasa Calpe.

Urban, Wilbur M. (1952) *Lenguaje y realidad*. Madrid: Visor.

Vidal Castell, David. (2002): "La transformació de la teoria del periodisme: una crisi de paradigma?". En *Anàlisi*, 28, pp. 21-54.

Vidal Castell, David (2005) *El malson de Chandos*. Bellaterra (Cerdanyola del Vallès); Aldea Global.

Wolfe, Tom. (1976) *El Nuevo Periodismo*. Barcelona: Anagrama.

Programari

No hi ha cap programari específic requerit: processador de textos cionvencionals, comunament, seran necessaris.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PLAB) Pràctiques de laboratori	11	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	12	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt